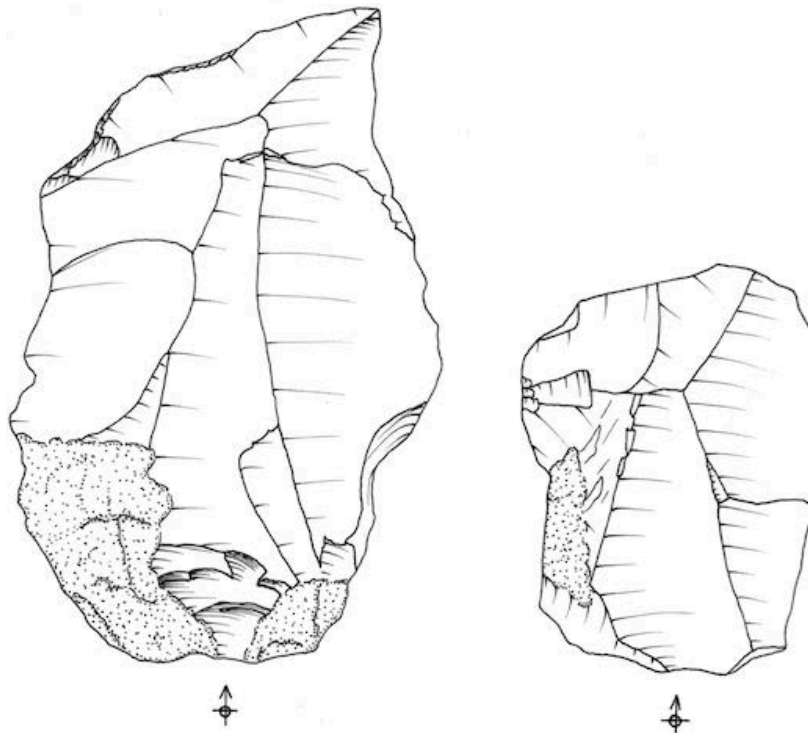

Archeo-rapport 457

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Wallenhof(straat)
te Sint-Niklaas**

Nick Van Liefferinge

Archeo-rapport 457

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Wallenhof(straat)
te Sint-Niklaas**

Nick Van Liefferinge

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 457
Het archeologisch vooronderzoek aan de Wallenhof(straat) te Sint-Niklaas

Opdrachtgever:	Durabrik Bouwbedrijven NV
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Nick Van Liefferinge
Auteurs:	Nick Van Liefferinge
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2018/12.825/30

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	Durabrik Bouwbedrijven NV Landegemstraat 10 9031 Drogen
Uitvoerder	Studiebureau archeologie bvba
Vergunningshouder	Wouter Yperman
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2017/038
Vindplaatsnaam	Sint-Niklaas, (Wallenhof)straat
Locatie	Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Sint-Niklaas, (Wallenhof)straat
<i>Bounding Box</i> (Lambertcoördinaten)	X(min): 136577 Y(min): 208748 X(max): 136803 Y(max): 208945
Kadasternummers	Sint-Niklaas, Afd. 8, Sectie B, Percelen 252M, 253C, 254B, 255C, 257C, 257D, 258, 259M en 279B.
Oppervlakte	Ca. 1,9 ha
Kadasterplan	Zie fig. 1.1
Begindatum veldwerk (fase 1)	11/04/2017
Einddatum veldwerk (fase 2)	13/08/2018
Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Sint-Niklaas, De Cleenestraat
Archeologische verwachtingen	<i>Gezien de landschappelijk gunstige ligging, de gekende vindplaats ten noorden van het terrein (CAI 32662) en de beperkte verstoring is de kans reëel dat er archeologische waarden in de ondergrond aanwezig zijn.</i>
Aard van de bedreiging	Verkaveling van circa 1,9 ha.

Inhoudstafel

1. Inleiding	p. 2
1.1 Algemeen	p. 2
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 2
1.3 Archeologische en historische voorkennis	p. 2
1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 4
2. Werkmethode	p. 6
3. Analyse	p. 7
3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 7
3.2 Het sporen- en vondstenbestand	p. 8
3.2.1 Veldwerk fase 1	p. 8
3.2.1.1 Spoorcomplex uit de Romeinse periode	p. 8
3.2.1.2 Geïsoleerde bodemsporen	p. 11
3.2.2 Veldwerk fase 2	p. 12
3.2.2.1 Vondsthoudende (bodem)horizont	p. 12
3.2.2.2 Laat/postmiddeleeuwse bodemsporen	p. 16
3.2.2.3 Stortplaats uit de 20 ^{ste} eeuw	p. 16
4. Synthese	p. 18
4.1 Interpretatie en datering	p. 18
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	p. 18
5. Besluit	p. 23
Bijlagen (digitaal)	
Bijlage 1: Overzichtsplan, geprojecteerd op het kadasterplan (PDF-bestand)	
Bijlage 2a: Foto-inventaris (fase 1)	
Bijlage 2b: Foto-inventaris (fase 2)	
Bijlage 3a: Sporeninventaris (fase 1)	
Bijlage 3b: Sporeninventaris (fase 2)	
Bijlage 4a: Vondsteninventaris (fase 1)	
Bijlage 4b: Vondsteninventaris (fase 2)	
Bijlage 5a: Bodemprofielen (fase 1)	
Bijlage 5b: Bodemprofielen (fase 2)	

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Wegens de plannen voor de realisatie van een woonverkaveling (58 loten) adviseerde het agentschap Onroerend Erfgoed om een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek) uit te voeren op het terrein aan de Wallenhof(straat) in Sint-Niklaas (fig. 1.1). Het veldwerk werd in twee fasen uitgevoerd, nl. op 11 april 2017 en op 13 augustus 2018.

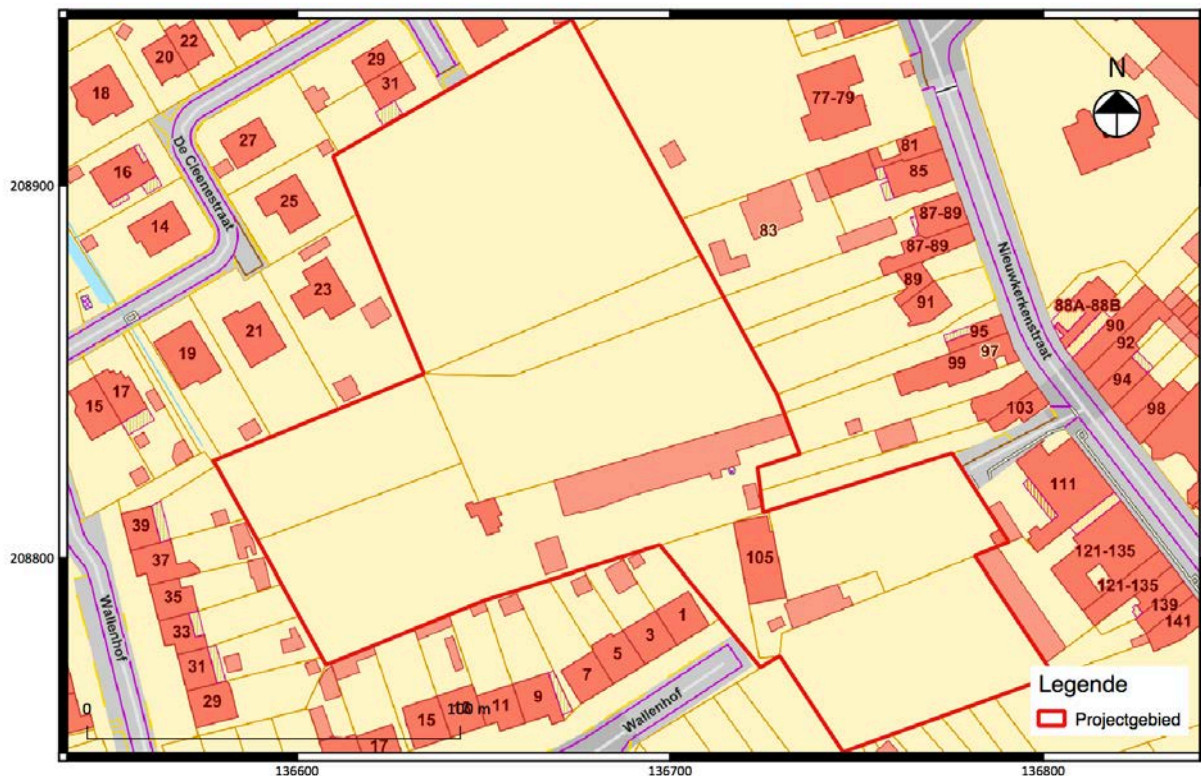

Fig. 1.1: Kadasterkaart met afbakening van het projectgebied (bron: Geopunt).

1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek was het terrein in gebruik als akker, bos en weiland. Een deel van het terrein werd ontbost vanaf het einde van de 20ste eeuw. In het midden van het terrein is een langgerekte schuur/stal en enkele bijgebouwen aanwezig.

1.3 Archeologische en historische voorkennis

Net ten noorden van het terrein kwamen archeologische waarden uit de Romeinse periode aan het licht tijdens een opgraving van de Archeologische Dienst Waasland (ADW) in 1997. Er werden o.a. resten van een gebouw met potstal aangetroffen. Een houtskoolmeiler getuigt van een heringebruikname van het terrein tijdens de middeleeuwen. De vindplaats werd in de databank van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) opgenomen met het locatienummer 32662 (fig. 1.2).

Fig. 1.2: Luchtfoto met projectie van de CAI-locaties (bron: Onroerend Erfgoed).

Fig. 1.3: Uitsnede van de Ferrariskaart (ca. 1775) met situering van het projectgebied (bron: Geopunt).

1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- *Welke zijn de waargenomen horizonten?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*
- *Kan worden bevestigd dat op de locatie van de OE grond volgens de bodemkaart, het bodemarchief volledig verstoord/vernietigd is?*
- *Zijn er tekenen van erosie?*
- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?*
- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;*
 - *Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?*
 - *Wat is de omvang?*
 - *Komen er oversnijdingen voor?*
 - *Wat is het, geschatte, aantal individuen?*
- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*
- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen?*
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?*
- *Wat is de relatie met de nabijgelegen vindplaats?*
- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

-
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
 - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
 - Welke zone komt in aanmerking voor vervolgonderzoek? Welke spoordensiteit kan verwacht worden?

2. Werkmethode

Bij aanvang van het proefsleuvenonderzoek bleek het terrein niet volledig toegankelijk wegens het voorkomen van bebouwing en hoge bomen. Om die reden werd besloten om het veldwerk gefaseerd uit te voeren. Ter hoogte van de gesloopte gebouwen bleek de bovengrond intens vervuild met o.a. asbest. In deze zone werden er geen proefsleuven aangelegd.

Het areaal van fase 1 (deelonderzoek 1) heeft een omvang ca. 1,04 ha en werd geprospecteerd op 11 april 2017. Hier werden 11 proefsleuven en twee kijkvensters aangelegd. Het areaal van fase 2 (deelonderzoek 2) heeft een omvang van ca. 0,51 ha. Er werden in totaal acht proefsleuven en één kijkvenster gegraven. Om verwarring te voorkomen worden de data en resultaten van beide deelonderzoeken in dit verslag (en de bijlagen) gescheiden gepresenteerd aangezien er geen doorlopende nummering van de proefsleuven, de bodemsporen en de bodemprofielen werd gehanteerd tijdens het veldwerk.

Buiten het areaal van de verontreinigde gronden werd 11,3 % van het terrein onderzocht.

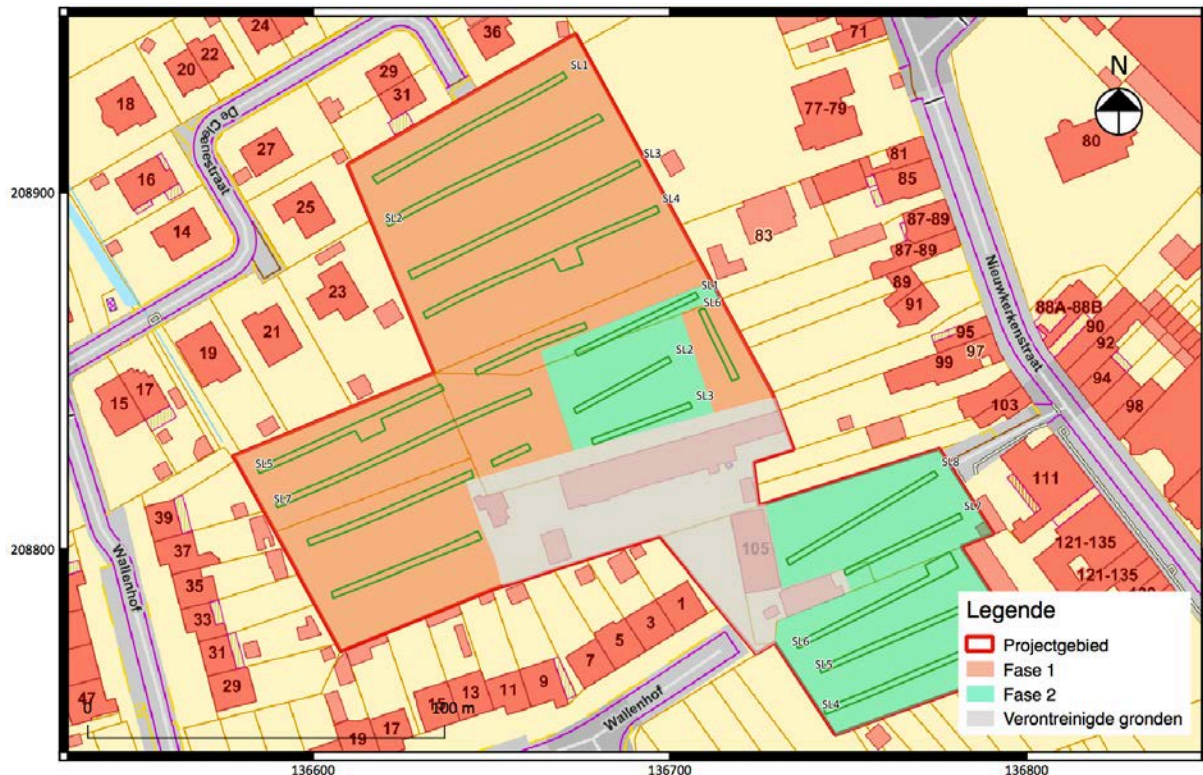

Fig. 2.1: Het sleuvenplan met fasering van het veldwerk.

3. Analyse

3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw

(Paleo)landschappelijk gezien is het gebied gesitueerd op de noordelijke flank van de Wase cuesta, vlakbij een waterloop, de Uilebeek. Volgens de gegevens van de bodemkaart (fig. 3.1) bevinden zich ter hoogte van het terrein Zbm-gronden (fig. 3.1). Het betreft een complex van in droog zand ontwikkelde bodems met een dikke (> 50 cm) antropogene bovengrond als gezamenlijk kenmerk. Tijdens het veldwerk werden 9 bodemprofielen aangelegd en geregistreerd. Er is overal sprake van een dikke antropogene bovengrond, zoals weergegeven op de bodemkaart. De dikte van deze bovengrond fluctueert tussen 50 cm en 80 cm. Ter hoogte van de meer droge gronden werd een begraven (discontinue), verbrokkelde podzolbodemplaat waargenomen onder de antropogene horizonten (PR3 van fase 2). In nattere zones rust de dikke antropogene bovengrond op een sterk gleyige – al dan niet waterverzadigde – C-horizont (PR2 van fase 1).

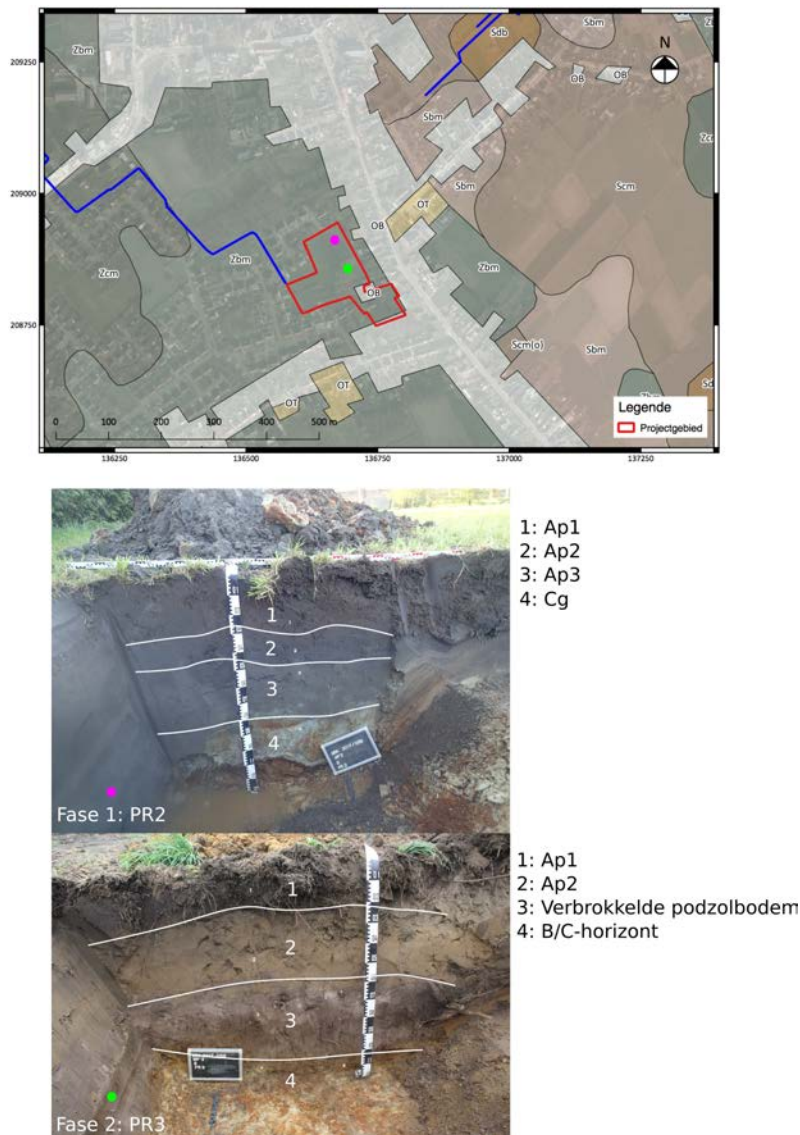

Fig. 3.1: Uitsnede van de bodemkaart met situering en weergave van de referentie-bodemprofielen.

3.2 Het sporen- en vondstenbestand

3.2.1 Veldwerk fase 1

3.2.1.1 Spoorcomplex uit de Romeinse periode

Binnen het areaal van perceel 279B en een deel van perceel 259M werd een relatief hoge densiteit aan bodemsporen aangesneden in proefsleuven 5, 7 en 8 (fig. 3.2). Er is sprake van een omvangrijke, poelvormig, ondiepe kuil (S14) (fig. 3.4) omgeven door talrijke kleinere (paal)kuilen (fig. 3.5). De sporencluster omvat ook een smalle NNW-ZZO-georiënteerde greppel (S13). De poelvormige kuil (S14) is geassocieerd met een grote hoeveelheid mobiele artefacten uit de Romeinse periode (fig. 3.3) (zie bijlage 4a).

De aangetroffen sporencluster vormt de zuidelijke uitlopers van het in 1997 opgegraven nederzettingssite (CAI 32662) uit de Romeinse periode ten noorden van het projectgebied. Mogelijk werden opnieuw één of meerdere potstalgebouwen (S14 + paalkuilen) aangesneden.

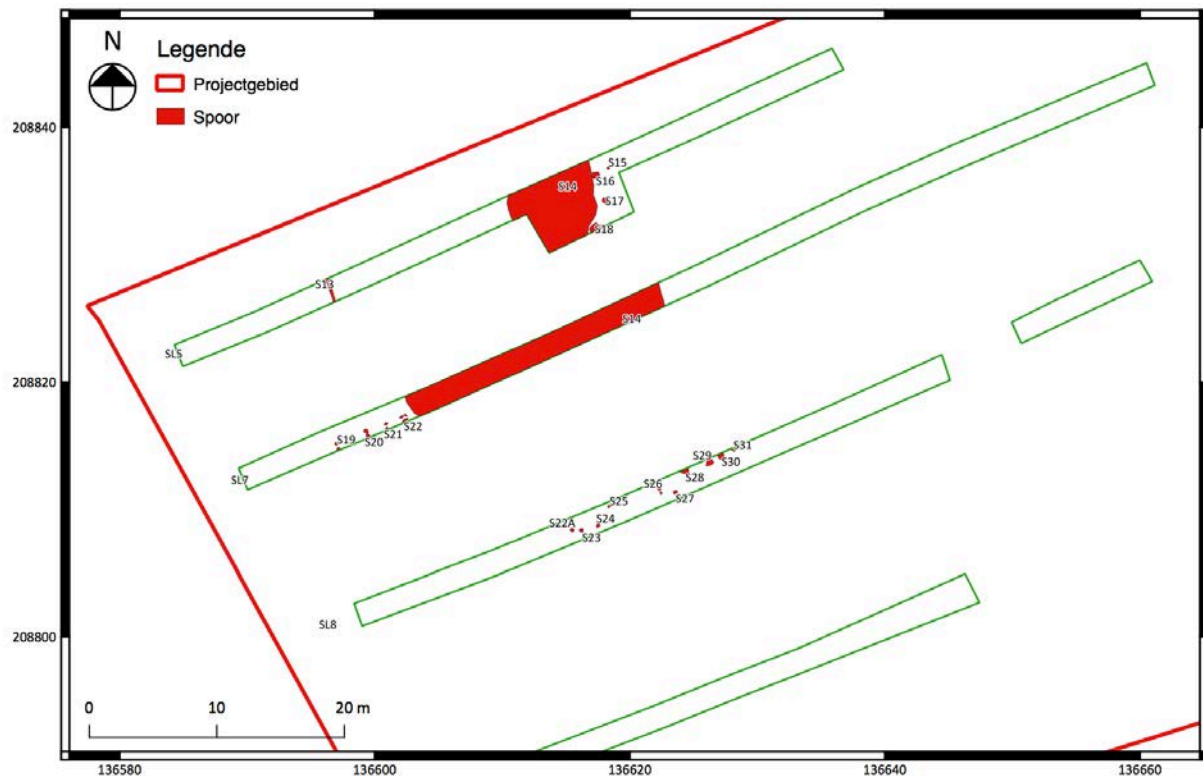

Fig. 3.2: Uitsnede van het sleuvenplan ter hoogte van de sporencluster uit de Romeinse periode.

Fig. 3.3: Selectie van de aangetroffen (diagnostische) vondsten uit de Romeinse periode, geassocieerd met de vulling van poelvormig spoor S14.

Fig. 3.4: (Bodem)profiel ter hoogte van het poelvormig spoor S14.

Fig. 3.5: (Paal)kuilen S17 en S31 in profiel.

3.2.1.2 Geïsoleerde bodemsporen

Ter hoogte van perceel 258 is sprake van een (zeer) lage sporendensiteit. Er is sprake van 11 kleine (paal)kuilen (S1 t.e.m. S7, S9 t.e.m. S12) en een onderbroken, smalle greppel (S8) waarvan het westelijk uiteinde met een hoek van 90° afbuigt naar het noorden (fig. 3.7). Enkel bij het opschaven van spoor S3 kwam een zeer kleine fragmentje van rood geglaazuurd aardewerk uit de late middeleeuwen of de Nieuwe Tijd aan het licht.¹ Het spoorprofiel van S2 toont een zeer ondiepe uitgraving of bewaring van het spoor (fig. 3.7). Een natuurlijke oorsprong ervan valt overigens ook niet uit te sluiten.

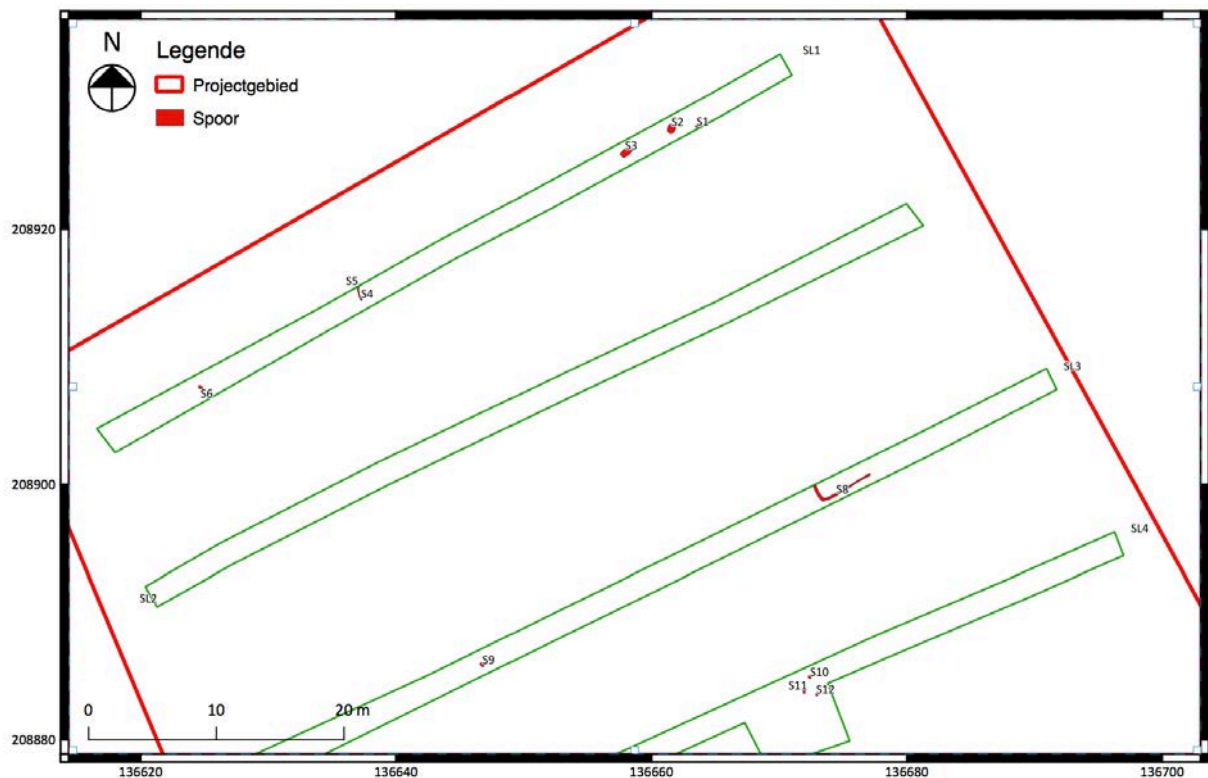

Fig. 3.6: Uitsnede van het sleuvenplan ter hoogte van perceel 258.

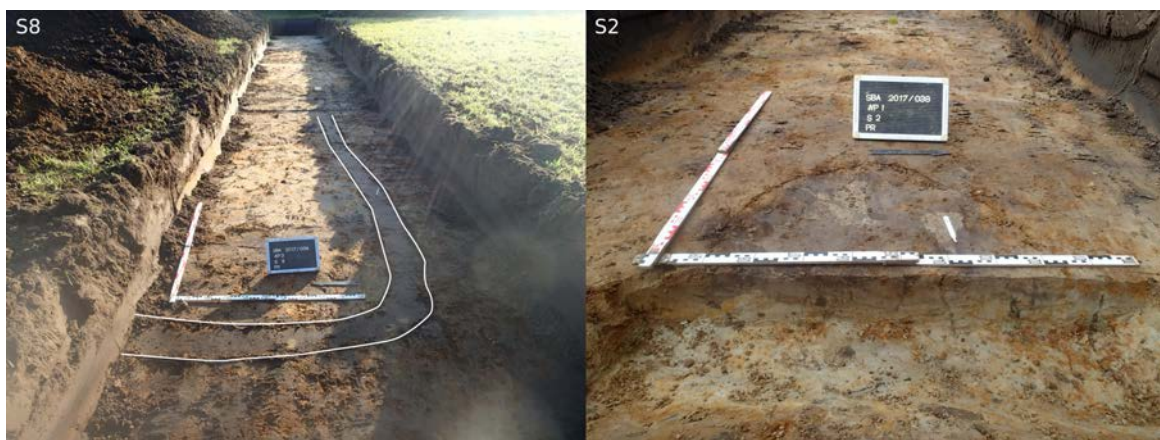

Fig. 3.7: Zicht op de onderbroken greppel S8 in het aanlegvlak en spoor S2 in profiel.

¹ Niet ingezameld.

3.2.2 Veldwerk fase 2

3.2.2.1 Begraven vondsthoudende (bodem)horizont

Aan het oostelijke uiteinde van proefsleuf 6 bevindt zich een restant van een - met humus aangereikte - dunne bodemhorizont (S6) onder de ploeglaag. In de vulling van deze laag zijn kleine fragmenten van handgevormd aardewerk uit de metaaltijden (ijzertijd) opgemerkt en ingezameld. De horizont wordt oversneden door twee kleine kuilen waarvan quasi de volledige vulling bestond uit brokken huttenleem en een hiermee geassocieerd wandfragment van oxiderend gebakken aardewerk uit de late middeleeuwen.

In functie van de recuperatie van diagnostisch vondstmateriaal uit de vondsthoudende horizont werd het aanlegvlak lokaal verdiept met de schop en truweel. Tijdens het manueel verdiepen kwam een puntlocatie met vier grote vuurstenen afslagen aan het licht (fig. 3.10 en 3.11). In alle gevallen gaat het om een fijnkorrelige, bruine vuursteen met een sterk ingewortelde, grillige cortex met een bruingrijze kleur. Alle stukken zijn voorzien van een blauwwitte patina, waarvan de afslag met gebruiksretouches (kerf) het meest intens is gepatineerd. Het betreft geen diagnostisch vondstmateriaal en dus wordt – omwille van het voorkomen van een patina - een ruime datering ervan in de periode vanaf het laat-paleolithicum tot en met het laat-mesolithicum vooropgesteld.

Na het aantreffen van deze vondstconcentratie werd de bodemhorizont nog intensief onderzocht (o.a. laagsgewijze verdieping tot er een duidelijk profiel werd bekomen), maar er werden geen bijkomende artefacten meer aangetroffen. De puntlocatie van het lithisch materiaal kan worden geïnterpreteerd als een bewuste depositie. Omwille van de associatie met de kleine fragmenten van handgevormd aardewerk in de begraven vondsthoudende (bodem)horizont is het onduidelijk of de stukken hier bewust zijn gedeponeerd/achtergelaten door jager-verzamelaars uit de steentijd of door individuen uit de metaaltijden (ijzertijd).

Fig. 3.8: Uitsnede van het sleuvenplan ter hoogte van het restant van een vondsthoudende (bodem)horizont S6.

Fig. 3.9: Zicht op het restant van de vondsthoudende (bodem)horizont S6 (A) met detailfoto's van de recentere oversnijdingen van laatmiddeleeuwse kuilen (B), de locatie van de depositie van het lithisch materiaal (C) en het spoorprofiel (D).

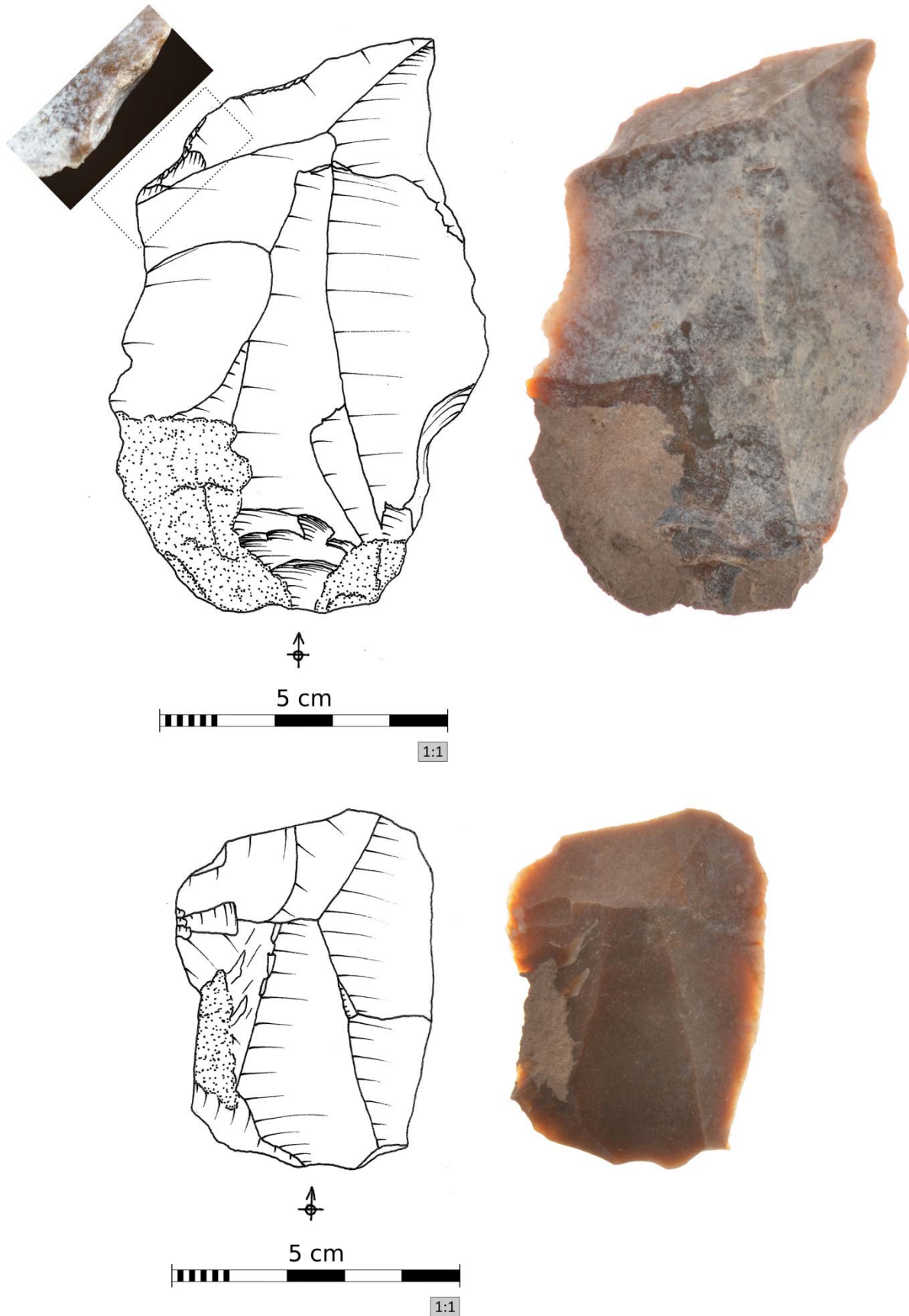

Fig. 3.10: Twee afslagen, waarvan één exemplaar met gebruiksretouches (kerf op linkerboord).

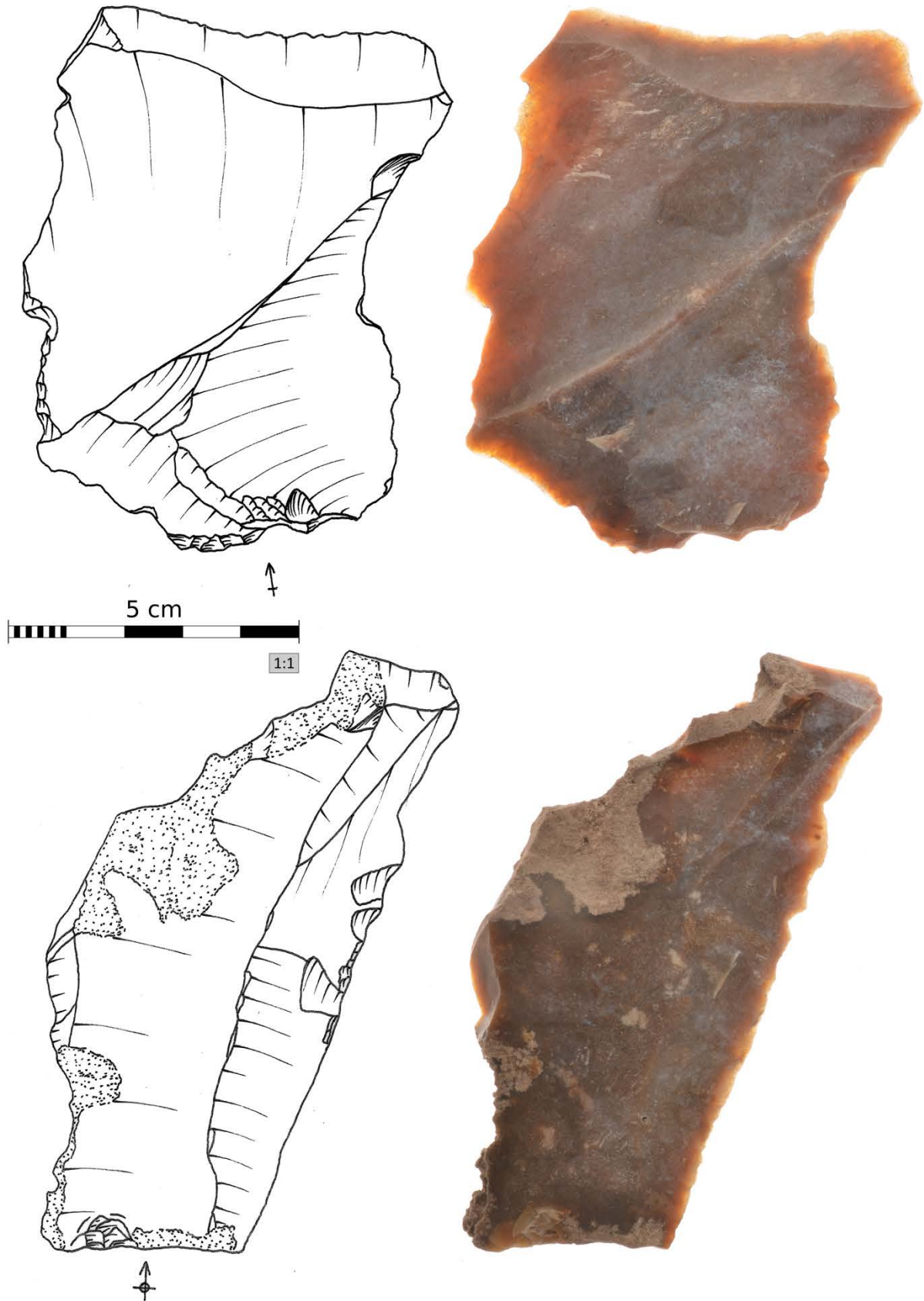

Fig. 3.11: Twee afslagen.

3.2.2.2 Laat/postmiddeleeuwse bodemsporen

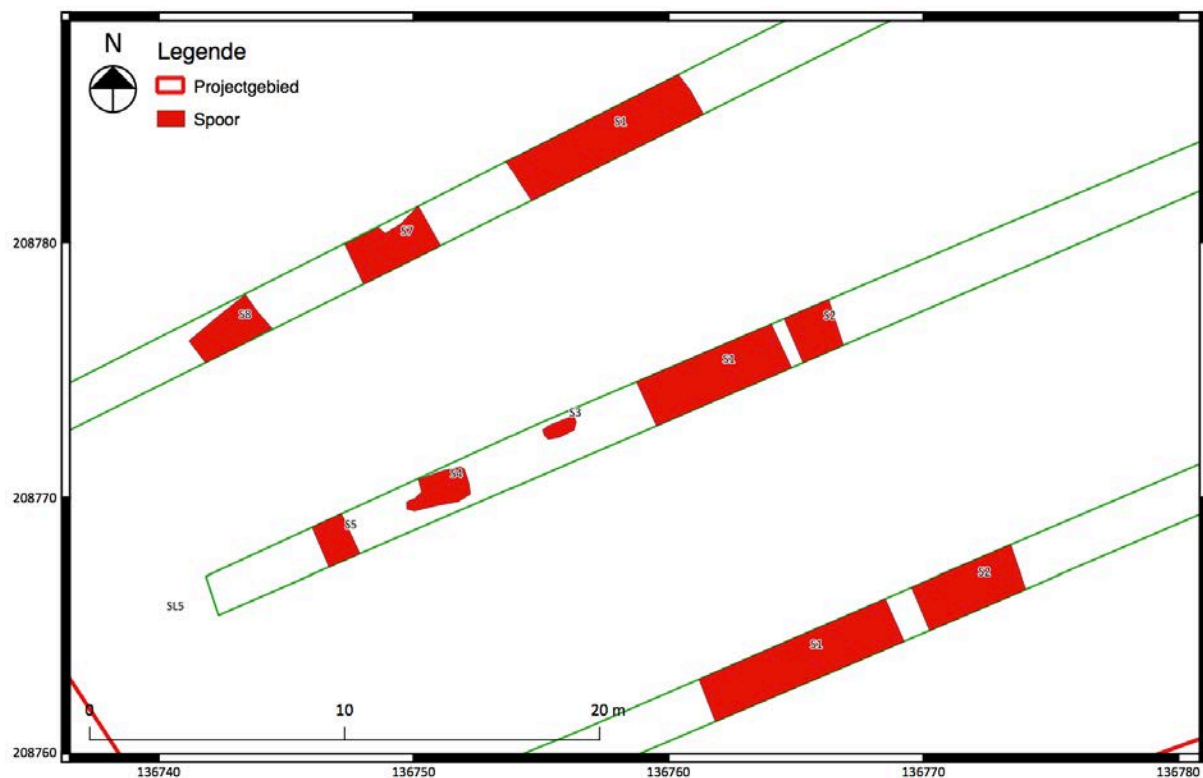

Fig. 3.12: Uitsnede van het sleuvenplan ter hoogte van de laat/postmiddeleeuwse sporencluster.

Ter hoogte van perceel 255C werd een cluster van bodemsporen aangetroffen waarvan de weinige geassocieerde mobiele vondsten (kleine fragmenten van rood geglazuurd aardewerk) dateren uit de laat/postmiddeleeuwse periode. Er is sprake van een NNW-ZZO-georiënteerde gracht (S1) en verspreide (ontginnings)kuilen (S3 t.e.m. S8). Ten oosten van de gracht zijn er geen laat/postmiddeleeuwse bodemsporen aanwezig, hetgeen wijst op een voormalige erf- of perceelsafbakening.

Deze bodemsporen vormen een relict van de voormalige agrarische activiteiten op het terrein. Tot voor de aanvang van het archeologisch onderzoek werden de laatste aanwezige gebouwen (o.a. een langgerekte schuur en een woning) van de boerderij gesloopt. De Ferrariskaart (ca. 1775) (zie fig. 1.2) toont reeds bebouwing in deze zone, wat in overeenstemming is met de datering van de sporencluster.

3.2.2.2 Stortplaats uit de 20ste eeuw

Binnen het areaal van perceel 252M is de ondergrond structureel verstoord door 20ste eeuwse graafwerkzaamheden. De uitgravingen zijn opgevuld met een grote hoeveelheid bewoningsafval uit de 20ste eeuw. Op een aantal glazen recipiënten (medicijn-, wijn-, bier-, colaflessen) is het productiejaar af te lezen. Het gaat in alle gevallen om stukken uit de jaren 1950.

Fig. 3.13: Gracht S1 en (ontginnings)kuil S8 in het aanlegvlak en zicht op de bodemversterking ter hoogte van proefsleuf 7.

4. Synthese

4.1 Interpretatie en datering

De aangetroffen archeologische waarden zijn te faseren in de steentijd (jager-verzamelaars), de metaaltijden (ijzertijd), de Romeinse periode en de laat/postmiddeleeuwse periode (tot de tweede helft van de 20ste eeuw).

De cluster van bodemsporen uit de Romeinse periode wordt geïnterpreteerd als de zuidelijke uitlopers van een reeds gekend Romeins nederzettingsterrein net ten noorden van het projectgebied (CAI 32662). Wellicht werden één of meerdere potstalwoningen aangesneden. Hierop wijst het voorkomen van een poelvormig spoor waarrond talrijke (paal)kuilen zwermen. De vulling van het poelvormig spoor bevat een grote hoeveelheid vondstmateriaal uit de Romeinse periode.

De sporencluster uit de laat/postmiddeleeuwse periode (met o.a. een gracht van een voormalige erf- of perceelsbegrenzing) wordt geïnterpreteerd als een relict van de voormalige agrarische activiteiten op het terrein, waarvan er reeds gebouwen zijn afgebeeld op de Ferrariskaart (ca. 1775). Ten noorden hiervan is de ondergrond intens verstoord door 20ste eeuwse graafwerkzaamheden in functie van het storten van bewoningsafval.

In eerder beperkte mate en sterk geïsoleerd werden ook sporen van activiteiten uit de prehistorische periode aangetroffen. In een restant van een met humus aangereikte dunne bodemhorizont onder de ploeglaag werden kleine fragmenten van handgevormd aardewerk uit de metaaltijden (ijzertijd) opgemerkt en ingezameld. In dezelfde horizont bevond zich een puntlocatie met lithisch materiaal, nl. vier grote afslagen in (gepatineerde) vuursteen. Omwille van de associatie met de kleine fragmenten van handgevormd aardewerk is het onduidelijk of de stukken hier bewust zijn gedeponneerd/achtergelaten door jager-verzamelaars of door individuen uit de metaaltijden (ijzertijd).

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Welke zijn de waargenomen horizonten?

Er is overal sprake van een dikke antropogene bovengrond, zoals weergegeven op de bodemkaart. De dikte van deze bovengrond fluctueert tussen 50 cm en 80 cm. Ter hoogte van de meer droge gronden werd een begraven (discontinue), verbrokkelde podzolbodem waargenomen onder de antropogene horizonten. In nattere zones rust de dikke antropogene bovengrond op een sterk gleyige – al dan niet waterverzadigde – C-horizont.

Waarvoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen?

De oorspronkelijke paleobodem (podzolbodem) en het prehistorisch loopniveau is door landbouwactiviteiten (grotendeels) opgenomen in de antropogene bovengrond.

Kan worden bevestigd dat op de locatie van de OE grond volgens de bodemkaart, het bodemarchief volledig verstoord/vernietigd is?

Binnen het areaal van perceel 252M is de ondergrond structureel verstoord door 20ste eeuwse graafwerkzaamheden. De uitgravingen zijn opgevuld met een grote hoeveelheid bewoningsafval uit de 20ste eeuw. Op een aantal glazen recipiënten (medicijn-, wijn-, bier-, colaflessen) is het productiejaar af te lezen. Het gaat in alle gevallen om stukken uit de jaren 1950.

Zijn er tekenen van erosie?

Er zijn geen tekenen van erosie.

In hoeverre is de bodemopbouw intact?

De waargenomen bodemkundige gesteldheid is in overeenstemming met de gegevens van de bodemkaart.

Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

Onder de dikke antropogene bovengrond is lokaal een (aangeploegde/sterk aangetaste) podzolbodem (wortelpodzol) aanwezig.

Zijn er sporen aanwezig?

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?

Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?

Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?

Wat is de relatie met de nabijgelegen vindplaats?

De aangetroffen archeologische waarden zijn te faseren in de steentijd (jager-verzamelaars), de metaaltijden (ijzertijd), de Romeinse periode en de laat/postmiddeleeuwse periode (tot de tweede helft van de 20ste eeuw). In de zone buiten de 20ste eeuwse vergravingen zijn de bodemsporen zijn goed bewaard (leesbaar) in de ondergrond. De cluster van bodemsporen uit de Romeinse periode wordt geïnterpreteerd als de zuidelijke uitlopers van een reeds gekend Romeins nederzettingsterrein net ten noorden van het projectgebied (CAI 32662). De sporencluster uit de laat/postmiddeleeuwse periode (met o.a. een gracht van een voormalige erf- of perceelsbegrenzing) wordt geïnterpreteerd als een relict van de voormalige agrarische activiteiten op het terrein, waarvan er reeds gebouwen zijn afgebeeld op de Ferrariskaart (ca. 1775). In eerder beperkte mate en sterk geïsoleerd werden ook sporen van activiteiten uit de prehistorische periode (steentijd en metaaltijden) aangetroffen.

Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

Voor wat betreft de sporencluster uit de laat/postmiddeleeuwse periode vormt een gracht de oostelijke grens van voormalige (agrarische) activiteiten waarvan een aantal (ontginningskuilen) een relict vormen.

Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?

Er werden geen indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten aangetroffen.

Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Het archeologisch relevant niveau (aanlegvlak) situeert zich onder een dikke antropogene bovengrond (met een dikte die fluctueert tussen 50 cm en 80 cm). De dikke bovengrond is ontstaan door een intensief agrarisch landgebruik, waarbij overtollige grond uit (perceels)grachten werd opgeworpen op akkerland om de waterhuishouding (en dus de vruchtbaarheid) van de gronden te verhogen (cf. het ontstaan van bolle akkers in het Waasland).

Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

De bewaring van de archeologische bodemsporen en de hiermee geassocieerde mobiele vondsten zijn goed bewaard (leesbaar) onder de dikke antropogene bovengrond.

Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Vindplaats	Waarde	Motivatie
Steentijd (jager-verzamelaars)	Laag	Geen voldoende datawinst in functie van kenniswinst
Metaaltijden (ijzertijd)	Laag	Geen voldoende datawinst in functie van kenniswinst
Romeinse periode	Hoog	Substantiële datawinst in functie van kenniswinst
Laat/postmiddeleeuwse periode	Laag	Geen voldoende datawinst in functie van kenniswinst
20 ^{ste} eeuw	Laag	Geen voldoende datawinst in functie van kenniswinst

Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

De aanleg van een woonverkaveling met bijbehorende wegenis en nutsleidingen vormt een structurele bedreiging van de vastgestelde archeologische waarden in de ondergrond.

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

De toekomstige verkavelingswerken (aanleg van woningen, wegenis- en infrastructuurwerken) zullen ingrijpen op het vastgesteld archeologisch bodemarchief. Mogelijkheden voor behoud *in situ* door eventuele stopzetting van deze ruimtelijke ontwikkeling of door planaanpassing worden momenteel niet overwogen door de bouwheer.

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
- Welke spoordensiteit kan verwacht worden?

Vindplaatsen	Oppervlakte afbakening	Diepte aanlegvlak	Spoordensiteit
Romeinse periode	circa 2200 m ²	80-100 cm - mv	Hoog

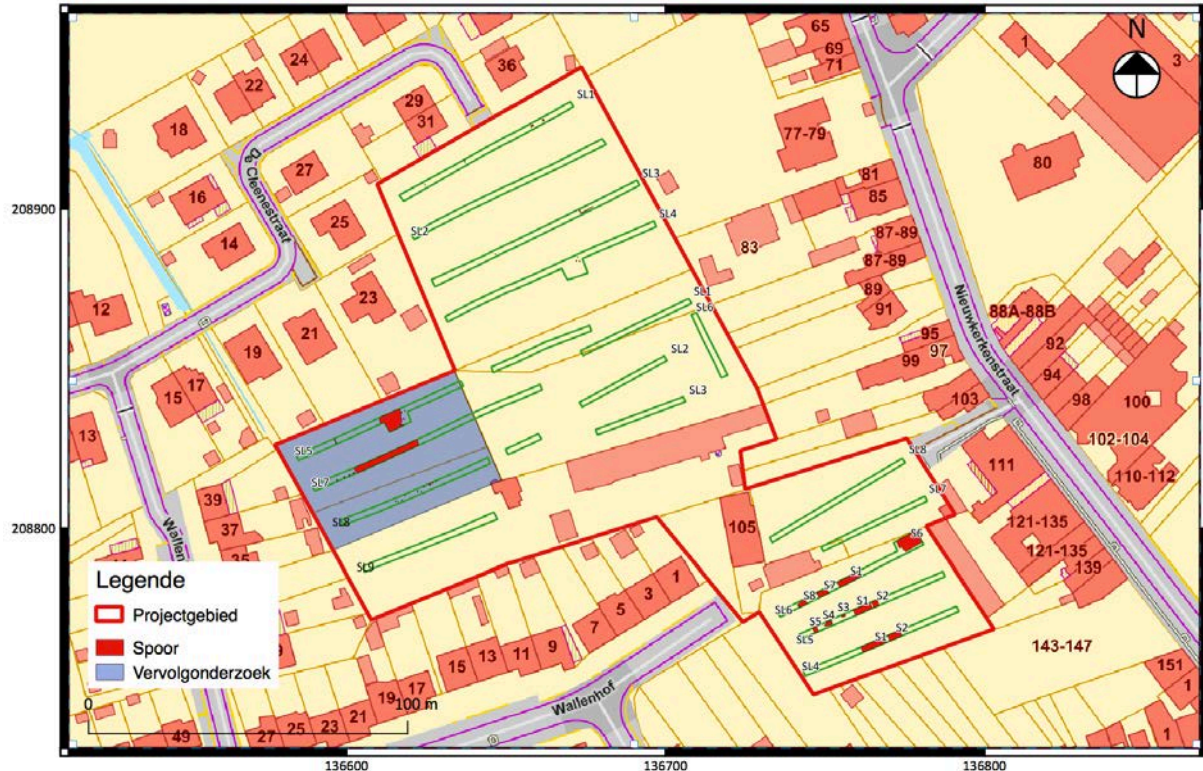

Fig. 4.1: Advieskaart.

-Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

De vulling(en) van (een) potstal(len) dient integraal te worden onderzocht, met het oog op een efficiënte recuperatie van de aanwezige eco- en artefacten per stratigrafische laag.

Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

> Kan op basis van de aangetroffen materiële cultuur uitspraken gedaan worden over de status en uitgevoerde activiteiten van de toenmalige bewoners?

> Zijn er voor wat betreft de regio (typochronologisch gezien) vergelijkbare gebouwplattegronden in de archeologische literatuur aanwezig? Zo ja, wat zijn de verschillen en gelijkenissen tussen deze plattegronden?

> In welke mate zijn de bekomen opgravingsgegevens (zowel het sporen- als het vondstenbestand) bruikbaar en/of betrouwbaar zijn voor post-excavation analyse (dat moet leiden tot kenniswinst over de archeologische perioden of culturen in kwestie)? Welke specifieke onderzoeksdomeinen (bvb. onderzoek m.b.t. de materiële cultuur) komen hiervoor in aanmerking?

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

In functie van een meer precieze datering van de archeologische waarden kan een uitgebreide studie van het vondstmateriaal worden gecombineerd met natuurwetenschappelijk dateringsonderzoek. De aard van het dateringsonderzoek (14C, dendrochronologie, OSL,...) is afhankelijk van het type context dat wordt aangetroffen. Per gebouwplattegrond dienen (indien mogelijk) minstens twee 14C-dateringen te worden voorzien. Van de (organische) vullingen van potstallen dienen per stratigrafische laag voldoende bulkstalen te worden genomen in functie van eventueel paleo-ecologisch onderzoek.

5. Besluit

Wegens de toekomstige verkavelingswerken worden eventuele archeologische waarden in de ondergrond bedreigd. Daarom werd een archeologische evaluatie van het terrein uitgevoerd door middel van een proefsleuvenonderzoek. Uit de resultaten van het veldwerk bleek dat er zich bedreigde archeologische waarden bevinden binnen de grenzen van het projectgebied. Er werden dan ook aanbevelingen geformuleerd voor eventueel verder archeologisch onderzoek.

